

ΣΤΟΥ ΣΗΜΙΤΗ NOT ΚΑΙΡΟ

Του ΝΙΚΟΥ ΜΠΙΣΤΗ*

Όσο απομακρύνεσαι από ένα γεγονός τόσο καλύτερα αξιολογείς την αξία ή την απαξία του. Η οκταετία Σημίτη είμαι βέβαιος ότι θα καταγραφεί ως μια εξαιρετική για τη χώρα περίοδος

«Μα τότε γιατί χάσαμε;» διερωτώνται πολλοί στο ΠΑΣΟΚ. Γιατί κάποτε θα χάναμε, γιατί η εναλλαγή είναι στον πυρήνα της δημοκρατίας, γιατί δεν θα είναι η πρώτη –ούτε η τελευταία– φορά που οι πολλοί κάνουν λάθος. Άλλο πράγμα ο σεβασμός στη βούληση των πολλών και άλλο η άκριτη αποδοχή της επιλογής τους. Το ερώτημα που ήδη βασανίζει πολλούς σκεπτόμενους Έλληνες είναι αν η περίοδος Σημίτη αποτελεί μια εκσυγχρονιστική παρένθεση, μια αναλαμπή, μετά την οποία γυρίσαμε στα ίδια. Η χώρα είχε στόχους, προτεραιότητες και για ένα μεγάλο διάστημα κέφι και αισιοδοξία. Μπήκε στην ΟΝΕ, η Κύπρος εντάχθηκε στην ΕΕ, δρομολογήθηκε πολιτική λύση στο Κυπριακό με το Σχέδιο Ανάν, ολοκληρώθηκαν υποδομές που επιτρέπουν δυναμική ανάπτυξη της χώρας. Η κοινωνική διάσταση της πολιτικής που θεωρήθηκε από πολλούς αδιάβαστους αριστερούς ως άχίλλειος πτέρνα της οκταετίας, συγκρινόμενη όχι μόνο με αυτή της ΝΔ αλλά και με άλλων ευρωπαϊκών χωρών, τελικά παίρνει καλή βαθμολογία. Η κοινωνική χάρτα που παρουσίασε ο Σημίτης στη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης το Σεπτέμβριο του 2003 αποτελούσε μια ρεαλιστική σοσιαλδημοκρατική πρόταση που ενίσχυε τους ασθενέστερους χωρίς να υπονομεύει την ανάπτυξη. Η λιθοβολιθείσα από ανθρώπους που αμφιβάλλω αν την είχαν διαβάσει πρόταση Γιαννίτση για το Ασφαλιστικό μοιάζει με «χάδι» συγκρινόμενη με αυτά που έρχονται. Μέσα σε εξαιρετικά δυσμενές διεθνές κλίμα καλπάζοντας νεοφιλελευθερισμού και παντοκρατορίας της αμερικανικής υπερδύναμης, η Ελλάδα ενίσχυσε αλλά και προσπάθησε να ανανεώσει το κοινωνικό κράτος και διαδραμάτισε ρόλο μεγαλύτερο από τις πραγματικές της δυνατότητες σε παγκόσμιες κρίσεις, όπως αυτή του Ιράκ, και στην επιτάχυνση της πολιτικής ενοποίησης της Ευρώπης. Η χώρα «τεντώθηκε» και πέτυχε. Όλα αυτά έγιναν από έναν ηγέτη διαφορετικού τύπου από αυτούς που είχε συνθίσει ο ελληνικός λαός, και από πολλούς ανθρώπους που εμπνεύστηκαν και στρατεύτηκαν σε αυτό που καταγράφηκε ως εκσυγχρονιστικό εγχείρημα. Ο Σημίτης και οι συν αυτό λειτούργησαν ως εμβρυολογικοί σε μια κοινωνία και ένα πολιτικό σύστημα που δυσπιστούσε ή και αντιστεκόταν στην καινοτο-

μία, λειτουργούσε με φοβικά στερεότυπα και εθνικιστικά σύνδρομα. Ουσιαστικά παρέσυρε το κόμμα του, το οποίο έβλεπε στο πρόσωπό του περισσότερο αυτόν που μπορούσε να εξασφαλίσει την παραμονή του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία και λιγότερο αυτόν που θα αναπροσάρμοζε σχεδόν ολοκληρωτικά τη γραμμή πλεύσης κόμματος και κυβέρνησης στους δύο κρίσιμους τομείς, στην οικονομία και στην εξωτερική πολιτική. Μόνο όταν μπήκα στην κυβέρνηση τους τελευταίους 8 μήνες και είδα την κατάσταση από τα μέσα, συνειδητοποιώ πόσο υπερβολική ήταν η κριτική που ασκούσαμε οι εκ της Αριστεράς εκσυγχρονιστές στον Σημίτη για καθυστερήσεις στην υλοποίηση της εκσυγχρονιστικής ατζέντας. Όχι επειδή δεν υπήρξαν καθυστερήσεις και εξόφθαλμες ανεπάρκειες. Αλλά επειδή ο από τα πάνω εκσυγχρονισμός έχει όρια, ενώ η από τα κάτω ενίσχυσή του από την κοινωνία προϋπέθετε πολιτικές και κοινωνικές συμμαχίες που δεν υπήρξαν. Είναι εκ πρώτης όψεως αντιφατικό, αλλά ενώ ο εκσυγχρονισμός αποτελούσε ανάγκη της ελληνικής κοινω-

νίας –και γι’ αυτό ο Σημίτης ηγεμόνευσε για 8 χρόνια– ταυτοχρόνως δεν υπήρξε μια σταθερή κοινωνική πλειοψηφία για την αναγκαία συνεχή τροφοδότηση του εγχειρήματος. Σε πολιτικό επίπεδο τα πράγματα ήταν χειρότερα, με συνέπεια το πολιτικό να επηρεάζει αρνητικά το κοινωνικό πεδίο. Είμαι απολύτως βέβαιος ότι, αν υπήρχε μια πολιτική πλειοψηφία ΠΑΣΟΚ-Δημοκρατικής Αριστεράς, θα ενισχυόταν η θετική προδιάθεση της κοινωνίας. Όμως το μισό ΠΑΣΟΚ σερνόταν, ενώ η ηγεσία του ΣΥΝ, αντί να αποτελέσει ιδεολογικό και προγραμματικό στήριγμα της προσπάθειας, προσχώρησε σταδιακά σε νεοκομμουνιστικές αναπαλαιώσεις για να καταλήξει σε συντηρητικές θέσεις (ευτυχώς η Κολοντάι έφυγε νωρίς και δεν άκουσε τον Αλαβάνο να λέει στη Βουλή των Ελλήνων ότι η πεμπουσία της κοινωνικής πολιτικής της Αριστεράς για τη γυναίκα είναι η προστασία της μητρότητας. Κάπως περιεργά αντελήφθη ο σύντροφος την απελευθερωτική δύναμη του κομμουνισμού). Η ΝΔ και το ΚΚΕ πολέμησαν και εξακολουθούν να πολεμούν τον ίδιο εχθρό, το ΠΑΣΟΚ και τον εκσυγχρονισμό. Ο αρνητικός συσχετισμός φάνηκε ξεκάθαρα όταν η υπόθεση άγγιξε τους ιδεολογικούς μηχανισμούς του κράτους, όταν με το θέμα της αναγραφής του

θρησκευόμενου στις ταυτότητες μπήκε επί τάπητος ένα μεγάλο ιδεολογικό ζήτημα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και εν τέλει δημοκρατίας. Εκεί μετρήθηκαν στα δάχτυλα των χειρών οι άνθρωποι που υπερασπίστηκαν δημόσια τη θέση της κυβέρνησης. Με μισό κόμμα, λοιπόν, μαζί του, και πάλι πολλά πέτυχε ο Σημίτης. Πέτυχε γιατί είχε αυτό που λείπει –παντελώς– από τη σημερινή κυβέρνηση. Είχε σχέδιο. Και ταυτοχρόνως αποτέλεσε ο ίδιος, με την εργατικότητα του και τη σεμνότητα της παρουσίας του, σημείο αναφοράς για όλους εκείνους που θέλησαν να πάρουν με τον έναν ή τον άλλο τρόπο μέρος στην περιπέτεια του εκσυγχρονιστικού εγχειρήματος. Σήμερα η Ελλάδα είναι μια χώρα χωρίς σχέδιο, χωρίς δυναμισμό, γι’ αυτό και χωρίς ελπίδα και χαμόγελο. Η ΝΔ καταστρέφει την οικονομία, το ΠΑΣΟΚ ζει παρατεταμένη μεταβατική περίοδο, το ΚΚΕ ζει στο δικό του ανύπαρκτο κόσμο και ο ΣΥΝ ζει την ψευδαισθησιμότητα Αριστεράς χωρίς το ΠΑΣΟΚ. Η χώρα βρίσκεται σε παρακμή, πολιτική και πολιτιστική. Χρέος των δυνάμεων της Κεντροαριστεράς είναι να σταματήσουν την ομφαλοσκοπία και τις οργανωτικές διευθετήσεις, να ανακαλύψουν και πάλι την πολιτική. Δηλαδή να αποκτήσουν και πάλι σχέδιο. ●

* Ο Νίκος Μπίστης είναι μέλος του Εθνικού Συμβουλίου του ΠΑΣΟΚ

Ο κόσμος πρέπει, επιτέλους, να αδιαφορήσει για το who fucks whom

GAYPRIDE

Της ΣΩΤΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

Παρατηρώντας την παρέλαση και τις φιέστες των γκέι στους δρόμους του Παρισιού, σκεπτόμουν κάτι που σκέφτομαι συχνά, δηλαδή συνέχεια: ο κόσμος μας διατηρεί πεισματικά τη νοστορπία του μισαλλόδοξου χωρικού. Η λεγόμενη μέρα της Gay Pride δεν θα έπρεπε να υπάρχει: η «υπερηφάνεια», η αξιοπρέπεια, ο σεβασμός οφείλουν να θεωρούνται δεδομένα. Η παρέλαση δεν χρειάζεται δημοσιογραφικές περιγραφές: οι περισσότερες παρελάσεις –στρατιωτικές, ανθοκομικές και αποκριάτικες– είναι, εξ ορισμού, κιτς: οι γιορτές των γκέι δεν είναι πίσω. Πάνε μάλλον μπροστά, καθώς, εξαιτίας του εξοστρακισμού τους από την κοινωνία της τεκνογονίας, οι γκέι έχουν οργανωθεί σε κοινότητα με αλληλοπρόσβαλα γούστα, υπερβολικές χειρονομίες, ιδιότυπο γλωσσικό ιδίωμα και χιούμορ. Η «κοινότητα» δεν έχει καμιά ομοιογένεια: αυτό εξυπακούεται. Παρατηρείται μεγάλη ποικιλία τρόπων ζωής, όπως συμβαίνει και στο χώρο των ετεροφυλοφίλων: η διαφορά έγκειται στο ότι δεν τίθεται ζήτημα παρέλασης των straight, μιας και το λέει η λέξη: οι straight είναι straight, ίσοι, σωστοί, κανονικοί. Δεν έχουν ανάγκη από αναμνηστικές επετείους σχετικές με τη σεξουαλική τους ζωή. Οι γκέι –παρα την εξουσία που έχουν αποκτήσει εν τη ενόψει– αντιμετωπίζονται ακόμα ως οι «μη κανονικοί». Και είναι αλήθεια ότι, κατά καιρούς, ακριβώς λόγω της μυσηλικότητας και του στίγματος που επιβάλλονταν στην ομοφυλοφιλία, κατέφυγαν σε ακρότητες. Αν μπορούμε να χαρακτηρίσουμε ακρότητα το μηχανικό σεξ στο πάρκο. Δεν ξέρω πώς μπορούμε να το χαρακτηρίσουμε. Όμως, δεν έφτασε επιτέλους η ώρα να τελειώνουν όλα αυτά και να ζει κάθε άνθρωπος όπως επιλέγει; Δεν είναι λιγάκι ντροπή μας να «γιορτάζουμε» την ημέρα των ομοφυλοφίλων και την ημέρα των γυναικών; Και μάλιστα, με

αφορμή αιματηρά γεγονότα του παρελθόντος; Δεν είναι καιρός να τελειώνουμε με τις μαύρες γιορτές; Αν πρόκειται να ψάχνουμε ευκαιρία για παράτες, πανηγυρισμούς και μνημόσυνα, ας θεσπίσουμε και μια μέρα των αντρών. Man Parade. Να μη μένει κανείς παραπονεμένος. Τα πράγματα μου φαίνονται απλά. Μερικοί άνθρωποι είναι ετεροφυλόφιλοι, άλλοι ομοφυλόφιλοι, άλλοι πάλι είναι αμφισεξουαλικοί: υπάρχουν μάλιστα αρκετοί που δεν είναι τίποτα από τα παραπάνω. Όλες αυτές οι ομάδες έχουν ίσα δικαιώματα, ή τουλάχιστον πρέπει να έχουν. Αυτή η κοινωνική αξία εμπιέρεται στο habeas corpus: και χρονολογείται από το 1679. Το σώμα μας μας ανήκει. Πράγμα που σημαίνει ότι δικαιούμαστε να το χρησιμοποιούμε όπως μας κατεβαίνει, όπως μας καπνίζει, όπως μας την καρφώσει και τα λοιπά. Ας μην αραδιάσω συνώνυμα. Είμαστε ελεύθεροι να ζούμε ως ομοφυλόφιλοι, ως αμφισεξουαλικοί, ως ανυπακούητοι: όπως είμαστε ελεύθεροι να αποφασιζόμαστε αν και πότε θα γίνουμε γονείς. Οι μη αναπαραγωγικές σχέσεις και οι εκτρώσεις συνιστούν απόρροια του habeas corpus: το κράτος δεν έχει καμιά δικαιοδοσία στα κρεβάτια και στις κοιλιές των ενήλικων ανθρώπων. Οι οργανώσεις των ομοφυλοφίλων –ανατριχιάζω στην ιδέα της «οργάνωσης» ομοφυλοφίλων και της «οργάνωσης» γυναικών– προβάλλουν φέτος, εντονότερα από κάθε άλλη χρονιά, το αίτημα του γάμου. Στη Γαλλία, όπου εδώ και έναν αιώνα το κράτος είναι ανεξάρτητο από την Εκκλησία, το «αίτημα» εξετάζεται μόνον από τους πολιτικούς και την κοινή γνώμη: ό,τι ψελλίζουν οι παπάδες το ακούει το εκκλησιασμά τους και κανείς άλλος. Έτσι, νομίζω ότι σύντομα –όχι αμέσως, αλλά σύντομα– θα επιτραπεί ο γάμος ανάμεσα σε ομοφυλοφίλους, πράγμα που δικαιούνται εφόσον το ζητούν. Οπωσδήποτε, θεωρώ το γάμο θεσμό που προστατεύει τα χριστιανικά ήθη και τις περιουσίες, που διακινεί τις οικογένειες και εγκλωβίζει τα άτομα σε άχαρες συλλογικότητες: πιστεύω ότι ο γάμος είναι όπως ο στρατός και η Εκκλησία: ένας ακόμη τρόπος να επιβιώνει το σύστημα της ιδιοκτησίας. Όμως, αν κάποιος θέλει να παντρευτεί, με ποιο δικαίωμα τον εμποδίζουμε; Το επιχείρημα των πολέμιων του γάμου ανά-

μεσα σε γκέι άτομα είναι ότι προαναγγέλλεται το τέλος της αναπαραγωγής του είδους: ότι απειλούνται οι αξίες της κοινωνίας: ότι πρόκειται για κάτι τόσο σκανδαλώδες ώστε θα αφρίσουν οι ορθώς σκεπτόμενοι. Δυστυχώς, δεν απειλείται τίποτα: το κοινωνικό σύστημα φαίνεται αλώβητο: αφομοιώνει και τιθασειεί τα πάντα. Οι γκέι που ζητούν ελευθερία του γάμου, έχουν στην πραγματικότητα ανάγκη από στέγη, τροφή και προστασία: από σεβάση θέση στην ευρύτερη κοινωνία. Το να είσαι γκέι δεν σημαίνει πως έχεις επαναστατήσει κατά της καθεστηκίας τάξης: εξυπακούεται κι αυτό. Μεγάλο μέρος της γκέι κοινότητας εμφορείται από εξαιρετικά συντηρητικές ιδέες και αναπαράγει τα κοινωνικά πρότυπα με εντυπωσιακή πίστη και αφοσίωση. Εν κατακλείδι: για να σταματήσουν οι γλειοτήτες –transsexual και τραβεστί τσίρκα– ο κόσμος πρέπει, επιτέλους, να αδιαφορήσει για το who fucks whom. Έχουμε σοβαρότερες δουλειές από το να χώνουμε τη μύτη μας στη σεξουαλική ζωή των άλλων. Τα ομόφυλα ζευγάρια που θέλουν να παντρευτούν πρέπει να παντρευτούν: με την ευχή μας. Ας παντρευτούν στον Άι-Γιάννη τον Λουμπαρδιάρη, στην Κρύπτη της Φιλοθέης, στη Μητρόπολη: σκασίλα μας. Ή ας συγκατοικούν έχοντας τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προβλέπει ο νόμος για τους συζύγους. Αν μια τέτοια διευθέτηση κάνει τους ανθρώπους πιο ήρεμους και πιο ευτυχημένους, δεν βλέπω κανένα λόγο να τους τη στερεί κάθε παπάς ή κάθε πολιτικάντης. Όσο για μένα, παρακολουθώ άπασες τις θρησκευτικο-πολιτικές τελετουργίες με κανιβαλική διάθεση: όχι ότι αυτό έχει καμιά σημασία φυσικά. Αυτό που έχει σημασία και που πρέπει να καταλάβουμε επειγόντως είναι ότι η οικογένεια σήμερα εξελίσσεται σε μια πολυσύνθετη φυλή, σε έναν κύκλο από χωρισμένους γονείς με παιδιά, χωρίς παιδιά, με ομόφυλες σχέσεις, με τριάδες, με μονάδες, με ομάδες: η οικογένεια δεν είναι πια αυτή που ήταν: το να αρνείσαι να δεις τις εξελίξεις συνεπάγεται τη νοστορπία του μισαλλόδοξου χωρικού που προαναφέρθηκε. Η ελευθερία, η δημοκρατία στηρίζονται στην παλιά λαϊκή σοφία: περί ορέξεως κολοκυθόπιτα. ▲